

**Tibbiy ta'limda zamonaviy ta'lim vositalari va usullaridan
foydalanish**

Xudayqulov Shuxrat Xudayqulovich

GulDU

Ilm-fanning zamonaviy yutuqlari asosida mustaqil fikr va mushohada yurita oladigan, yetarli intellektual salohiyatga ega shaxslarni tarbiyalash hamda raqobatbardosh, yuqori malakali kadrlarni tayyorlashning mukammal tizimini shakllantirish O'zbekiston taraqqiyotining muhim shartidir. Ilm-fan jadal taraqqiy etayotgan, zamonaviy axborot-aloqa tizimlari, vositalari keng joriy etilgan jamiyatda turli fan sohalarida bilimlarning tez yangilanib borishi, ta'lim oluvchilar oldiga ularni jadal egallash bilan bir qatorda, muntazam va mustaqil ravishda bilim izlash vazifasi qo'yilmoqda. O'zbekistonning kelajagi va ravnaqi ko'p tomonlama undagi kadrlarning bilimdonligi, kasb tayyorgarligi va ma'naviy yetukligiga bog'liq.

Ta'lim sifati, qulayligi, samaradorligi, uning uzluksiz va innovatsion xususiyatlarini oshirish, ijtimoiy harakatchanlik va yoshlar faolligining o'sishi, shuningdek, turli xil ta'lim muhitlariga qo'shilishi ta'lim tizimini O'zbekistonning milliy xavfsizligini ta'minlashning muhim omiliga aylantiradi, shuningdek, fuqarolar hayoti sifatining yaxshilanishiga kafolat beradi. [1]

Didaktik ma'ruza ko'pchilik ta'lim muassasalarida juda uzoq vaqt davomida eng ko'p qo'llaniladigan o'qitish va o'qitish usuli bo'lib kelgan. Guruhdagi munozaralar, rolli o'yinlar, muammoli ta'lim va vaziyatga asoslangan ta'lim kabi o'qitishning boshqa usullari ma'ruza usulidan ko'ra samaraliroq bo'lsa-da, deyarli barcha tibbiyot ta'lim muassasalarida ma'ruza o'qitishning asosiy usuli bo'lib qolmoqda. Talabalar sonining ko'pligi, xodimlarning kamligi va keng o'quv dasturi kabi sabablarga ko'ra, ayniqsa, tibbiyot kollejarida ma'ruzalarni muqobil o'qitish usullari bilan almashtirib bo'lmaydi. Demak, o'qituvchilarning o'quvchilarga individual e'tibor berishlari amalda mumkin emas.

Ushbu tuzoqlarga qaramay, ma'ruzalar tibbiy ta'limda ajralmas bo'lib kelgan. Shunday qilib, o'qituvchilar oldida ma'ruzada mavzuni to'liq va mukammal yoritish bo'yicha og'ir va xato vazifa turibdi. Ma'ruzaning uchta eng muhim jihati: "Ilhomlantirish", "Ta'sir qilish" va "O'quvchilarni xabardor qilish". Biroq, talabalar o'qituvchilardan faqat "Axborot" komponentiga e'tibor berishlarini kutishlari kuzatilgan, bu esa o'qituvchi ma'ruzada butun dasturni to'ldirishi kerakligini anglatadi. Ammo kompetensiyaga asoslangan tibbiy ta'lim o'quv dasturining istiqboli shundan iboratki, ma'ruzalar to'liq bo'lmagan va nomukammal bo'lsa ham, o'qituvchi talabalarni ma'ruzani faol o'rganishga harakat qilishlari uchun etarli darajada samarali xarakat qilishi kerak. O'qituvchi talabalarning tanqidiy fikrlash jarayonini qo'zg'atishi va talabalarni ma'lumotni passiv ravishda singdirishga majburlashdan ko'ra, ularga kontseptsiya mantig'ini tushunishga majbur qilishi kerak. O'qituvchi o'quvchilarni mavzuni o'zlari o'qishga undashi kerak. Bugungi kunda o'qituvchilarning roli ko'proq ta'limga yordam berishdir. O'qitishga pedagogik emas, balki andragogik yondashuv bo'lishi kerak. Maqsadga erishish va ma'ruzani yanada samarali bo'lishi uchun o'quv qurollarining o'rni muhimdir. Ko'pgina ta'lim muassasalarida ma'ruza o'qishning an'anaviy usuli bo'r va nutq usuli (qora taxta) bo'lgan va hozir ham qo'llanilmoqda. Biroq, texnologiyaning rivojlanishi va o'quvchilar manfaati uchun yaxshiroq o'quv qo'llanmalariga moslashish zarurati bilan, proektor (overhead projector- OHP) va PowerPoint (PPT) kabi o'qitishni osonlashtiruvchi yangi usullari, interfaol doska (IWB) deb nomlangan yana bir o'qitish vositasi joriy etildi.

Pedagogik jarayonda innovatsion o'qitish usullari o'qituvchilar va o'quvchilarning birgalikdagi faoliyatida o'qitish va tarbiyalashning maqsadlari, usullari, mazmuni va shakllariga yangiliklarni kiritishni nazarda tutadi. Ushbu yangiliklar maxsus ishlab chiqilishi, ishlab chiqilishi yoki ta'lim tashabbusi doirasida qayta amalga oshirilishi mumkin.[2]

Hozirgi kunda oliy o'quv yurtlarining asosiy vazifasi tez o'zgaruvchan dunyoda moslashtirilgan, moslashuvchan va o'z vaqtida

echimlarni ishlab chiqishga qodir mutaxassislarni tayyorlashdir. Aynan shu maqsadda talabalarni universitetda kelajak kasblariga tayyorlashda o'qitishning innovatsion uslublaridan foydalaniladi.

Portfolio usuli (Performance Portfolio yoki Portfolio Assessment) - bu o'quv va kasbiy faoliyat natijalarini ishonchli baholash uslubiga asoslangan zamonaviy ta'lim texnologiyasi. Ushbu usul ko'pincha ta'lim bilan o'zaro bog'liq, garchi atamaning keng ma'nosida u amaliyot bilan bog'liq har qanday faoliyatga nisbatan qo'llaniladi. Universitetning amaliy va samarali faoliyati turlariga ko'ra, o'quv va kasbiy portfellar ajralib turadi.

Loyiha usuli - bu o'quvchilar asta-sekin murakkabroq amaliy vazifalar-loyihalarni rejalashtirish va bajarish jarayonida bilim va ko'nikmalarni egallaydigan o'quv tizimidir.

O'qitishning muammoli-qidiruv usullari (bilimlarni o'zlashtirish, ko'nikmalarni rivojlantirish) o'quvchilarning qisman izlash yoki tadqiqot faoliyati jarayonida amalga oshiriladi; bu usul og'zaki, ko'rgazmali va amaliy o'qitish usullari yordamida amalga oshiriladi, muammoli vaziyatni o'rnatish va hal qilishda izohlanadi.

Innovatsion usullar o'quvchilarning ijodiy izlanishlari uchun asos yaratib, nafaqat bilim tashuvchisi, balki ustoz bo'lgan o'qituvchining rolini o'zgartirishga imkon berdi. Ularsiz zamonaviy ta'limni tasavvur qilib bo'lmaydi. Kelajakda bitiruvchining shaxsiy va kasbiy qadr-qimmatini oshiradigan, unga jamiyatning madaniy va ijtimoiy standartlarining muhim qismini o'tkazadigan ushbu ta'lim turi. Yuqori sifatli yuqori ta'lim natijasi nafaqat savodxonlik, ma'lum bir kasbga yaqinlik. Bu ta'lim va yurish-turish madaniyati, mustaqil va malakali fikrlash qobiliyatini shakllantirish, kelajakda esa mustaqil ravishda ishlash, o'qish va qayta tayyorlash qobiliyatini shakllantirish. Ta'limning tub mohiyati to'g'risida zamonaviy g'oyalar aynan shu narsaga asoslanadi. [3]

Ta'lim jarayoni bu axborot tizimidir, chunki yangi avlodga ma'lumot, bilim va qadriyatlarni o'tkazish ta'limning asosiy funksiyalaridan biridir.

Binobarin, u axborot jamiyatiga xos qonunlar bilan tartibga solinadi. Axborot va bilimlarning sezilarli darajada oshishi, kompyuter inqilobi zamonaviy jamiyat deb nomlangan zamonaviy jamiyatni xarakterlaydi. [4]

Hozirgi kunda ta'lim jarayonida zamonaviy innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish davr talabiga aylanib bormoqda. O'quv tarbiya jarayoniga zamonaviy innovatsion pedagogik texnologiyalarni to'g'ri joriy etilishi o'qituvchining bu jarayonda asosiy tashkilotchi yoki maslahatchi sifatida faoliyat yuritishiga olib keladi. Barkamol avlodni tarbiyalash, ularda o'z mavqei anglash va o'z-o'zini ko'rsata olishida imkoniyat yaratib berish o'qituvchining birinchi galdagi vazifasi xisoblanadi. Shuning uchun ham, ta'lim muassasalarining o'quv-tarbiyaviy jarayonida zamonaviy o'qitish uslublari - interfaol uslublar, innovatsion texnologiyalarning o'rni va ahamiyati beqiyosdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Qurbonova G.N. Tibbiy pedagogika ta'lim yo'nalishi talabalari kasbiy tafakkurini rivojlantirishda pedagogik muloqotning ahamiyati. —Namangan davlat universiteti ilmiy axborotil. Namangan. 2019. №7. 307-311 betlar.
2. А. М. Новикова-Профессиональная педагогика / под ред. [С. Я. Батышева] и Изд. 3-е, перераб. М.: Эгвес, 2017. 456 с.
3. Toirovna, Y. S. (2022). Integrative education of university students. барқарорлик ва етакчи тадқиқотлар онлайн илмий журнали, 2(3), 73-77.
4. Юлдашева, Ш. (2021). Основные Тенденции Интегративно-Креативных Возможностей студентов в Высшем Медицинском учебном Заведении и их Влияние на их Деятельность. Central asian journal of medical and natural sciences, 2(3), 369-377.